

Van 150 koeien naar 425 stuks jongvee

De familie Brouwer nam vorig jaar een rigoureuus besluit en verkocht de melkkoeien om jongvee te gaan opfokken. De vraag naar professionele jongveeopfok bleek groot, zodat de stal al snel weer was gevuld. De bewuste keuze betekent minder financiële zorgen en er zijn weer volop toekomstplannen. Gerrit Brouwer: 'Jongvee opfokken is net topsport.'

TEKST JAAP VAN DER KNAAP

'Gerrit, je bent tien jaar te laat om je bedrijf klaar te maken voor de toekomst.' Zo op het oog herhaalt Gerrit Brouwer rustig de woorden waarmee zijn financieel bedrijfsadviseur Jan Hendrik Damman hem in 2018 confronteerde. Maar het waren wel woorden die aankwamen bij de melkveehouder uit het Friese Oosternijkerk. 'Het was confronterend, want in al die jaren dat ik melkveehouder was, heb ik wel geïnvesteerd in land, in de jongveestal, in melkquotum. Maar voor een rendabel bedrijf waar op lange termijn mijn beide zonen een boterham uit konden halen, bleek het niet voldoende. We stonden voor een enorme investering, waarvan we ons afvroegen of we ons wel zo diep in de schulden moesten steken.'

Gerrit Brouwer (56) molk tot september 2018 samen met zijn vrouw Aafje (53) 150 koeien. Zoon Arjen (35) was al tot de maatschap toegetreden, zoon Marco (26) had daartoe ook ambities, maar werkte nog volledig buiten de deur. 'We hadden nieuwbouwplannen gemaakt voor een stal met drie robots en die ambities voorgelegd aan de bank. Maar om het plaat-

je compleet te maken moesten we volgens hen ook investeren in 10 hectare grond en nog 2400 kg aan fosfaatrechten kopen om op te schalen naar 220 koeien', zo legt Brouwer uit. 'We kwamen op een nieuw te financieren bedrag van 1,9 miljoen euro uit. Echt enorm veel geld.' De twijfel over de forse investering sloeg toe. 'Waar zouden we de nieuwe generatie mee opzadelen?', zo verwoordt Gerrit de twijfel die hem en zijn vrouw slapeloze nachten bezorgde. Brouwer laat even een stilte vallen, denkt goed na hoe hij het antwoord formuleert. 'Het voelde alsof we aan het lijntje werden gehouden. Eigenlijk wilden we alleen de nieuwe stal bouwen, later moesten we van de bank ook investeren in fosfaatrechten om de stal efficiënt te vullen. We hebben dagen met adviseurs aan deze keukentafel gezeten en plannen doorerekend. Onze technische resultaten waren prima, maar het leek of dat nauwelijks meetelde.'

Intensieve familiegesprekken

Maar waarom wilde Brouwer zo'n grote stap overwegen? Kon dat niet anders? 'Er moest iets gebeuren met de melkstal', zo legt Gerrit Brouwer uit. 'We waren al gewaarschuwd door de melkfabriek dat de melkput niet meer voldeed aan de KKM-normen. Alleen een nieuwe put met melkhuis zou 2,5 tot 3 ton kosten, maar we hadden ambities om te gaan robotmelken. Vooral ook omdat de jongens buitenshuis werken. En robots in de bestaande stallen van 40 jaar oud, dat was geen optie.'

Daarnaast speelde nog dat er volgens Brouwer over de factor arbeid anders wordt nagedacht dan vroeger. 'Je leeft niet meer alleen om te werken. We hebben altijd met veel plezier hard gewerkt, maar nu er technische mogelijkheden zoals een melkrobot zijn, ga je ook nadenken over het aantal uren dat je op je bedrijf dagelijks maakt.'

Aan de keukentafel volgden intensieve familiege-

BEDRIJFSPROFIEL

eigenaren	Gerrit en Aafje Brouwer
aantal kalveren < 1 jaar	151
aantal pinken > 1 jaar	176
aantal hectare	63
leeftijd bij afkalven	23 maanden
streefgewicht 23 mnd.	> 570 kg
% dracht bij scannen	> 97%

sprekken. 'We moesten er 200 procent voor gaan en dan moesten we de eerste jaren geen tegenslagen te verwerken krijgen. Dat realiseerden we ons allemaal, waardoor we gingen nadenken over alternatieven.' Emigreren was geen optie, het hele bedrijf verkopen evenmin. 'We zijn de vierde generatie boer op deze plek. Je hebt er veel voor over om het bedrijf door te geven. Maar ondanks alle emoties hier aan de keukentafel, moet je het gezonde verstand op een gegeven moment laten gelden', zo klinkt het. 'We kregen het idee om de mogelijkheden voor jongveeopfok te onderzoeken. Wat zou het kosten om onze stallen te renoveren om jongvee te gaan houden en wat zou dat kunnen opleveren? Toen we gingen rekenen en informeren, werden we steeds enthousiaster.'

Binnen een week de stal leeg

Half september 2018 werd de knoop doorgehakt. 'Maandags hebben we de beslissing gemaakt om te stoppen met melken. Dinsdag heb ik de veekoopman gebeld en donderdag gingen de eerste 85 koeien weg. Een week later was de stal helemaal leeg. Ik wilde niet wachten, ik wilde snel door de moeilijke momenten heen en weer vooruit kunnen kijken', zo legt Gerrit de abrupte bedrijfsbeëindiging uit. Twee weken lang werden de stallen schoongemaakt

In de oude ligboxenstal (rechts) en de jongveeststal (links) huist nu jongvee

en voorbereid op de verbouwing. Er werden nieuwe roosters gelegd, nieuwe boxen en koematrassen geplaatst en nieuwe voerhekken opgehangen. Op de voergang werd 13 cm beton gestort, zodat het jongvee gemakkelijker het voer kon opnemen. De melkput en het tanklokaal werden gesloopt en omgevormd tot strohokken voor de jongste kalveren. Want dat er vraag was naar professionele jongveeopfok, was al snel duidelijk. 'Veehouders willen hun fosfaatrechten maximaal inzetten om te melken en dus stoten ze de jongveeopfok graag af', zo merkte Brouwer. 'Ook wij hadden die weg al bewandeld, sinds begin 2017 verkochten we alle kalveren. Wanneer we nieuwe koeien nodig hadden, kochten we ze aan. Maar we merkten wel dat de prijs van verse koeien steeds hoger werd en dat ze overal en nergens vandaan kwamen. De dieren die we uiteindelijk hier aan de melk kregen, vielen lang niet altijd mee.'

Grote vraag naar jongveeopfok

Via de voerleverancier waren er al snel contacten met bedrijven die het jongvee wel wilden uitbesteden. Brouwer had berekend dat er qua fosfaatrechten, grond en gebouwen plaats was voor ongeveer 425 dieren in de leeftijd van 3 tot 24 maanden. 'Onze eerste afspraken maakten we met de familie Boonstra uit Reduzum voor 165 dieren per jaar. Zij kwamen kijken hoe we de voorbereidingen voor professionele jongveeopfok aanpakten. Dat kon op goedkeuring rekenen. We waren er snel samen uit, op 20 november kwamen de eerste dieren al.' Kort daarop volgden afspraken met nog twee melkveebedrijven waarmee Brouwer voorlopig voldoende aanbod heeft. De grote vraag naar jongveeopfok zorgt ervoor dat Brouwer ook onder gunstige voorwaarden de contracten kan afsluiten. Over de hoogte van de vergoeding wil hij niets kwijt, alleen dat hij met de huidige 425 dieren 'een meer dan goede boterham kan verdienen'.

Tot een leeftijd van zes maanden loopt het jongvee volledig op stro

Er lijkt een last van Brouwers schouders te zijn gevallen. 'We moeten er nog steeds voor werken, maar we hebben geen enorme financiële verplichtingen meer. En we kunnen werken aan een bedrijf dat toekomst heeft, een bedrijf dat over te dragen is. We hebben zelfs al plannen om de stal uit te breiden en in september willen we een open dag organiseren.'

Brouwer geeft aan dat er momenten zijn dat ze de melkkoeien missen, maar dat het belangrijker is dat ze weer vooruit kunnen te kijken. Vol trots toont hij de omgebouwde stallen en het vee. De strotallen waar per groep 10 tot 12 kalveren tot een half jaar verblijven, de groepen met de jongste kalveren in de ligboxen, de vastzethekken en het doordachte systeem van hekken om dieren vast te kunnen zetten of door te schuiven naar een andere groep. 'In principe kan ik het werk alleen rondzetten. Daarom moet je goed nadenken hoe je je werk zo eenvoudig mogelijk kunt organiseren', legt Brouwer uit. 'Elke eerste dinsdag van de maand is het verhuisdag. Dan gaan er hoogdrachtige dieren weg en komen er weer jonge kalveren. Dat is een drukke dag met aan- en afvoer van dieren en het kloppend maken van de administratie. Daar moet je een systeem in vinden, maar dat is me inmiddels gelukt.'

Onbeperkt krachtvoer tot zes maanden

Van een van de drie boeren krijgt hij kalveren die drie tot vier weken oud zijn en nog melk krijgen. 'Melk voeren, krachtvoer geven, tochtige dieren ontdekken, voermengen. Dat zijn mijn dagelijkse bezigheden en dat kost me toch wel 8 tot 9 uur per dag.' Voeren betekent volgens Brouwer hard voeren, vooral in de beginfase. 'Tot zes maanden leeftijd zitten ze volledig op stro en krijgen ze onbeperkt krachtvoer naast hooi en kuilgras. In het begin moet je ze hard voeren om zo te profiteren van de jeugdgroei.' De voermengwagen die tot vorig jaar gebruikt werd voor het melkvee, wordt nu ingezet om dagelijks

zo'n 5 ton voer te mengen voor de pinken. Alle dieren krijgen hetzelfde rantsoen. Dat is nu graskuil van de tweede en derde snede die boven op elkaar zijn gekuuld. Brouwer heeft het gras bewust iets langer laten groeien en met minimaal 45 procent droge stof ingekuuld. 'Ik bemest en maai ook iets later, een beetje stengel in het gras is gezonder voer. Voer is hier de grootste kostenpost, dus mijn basismateriaal moet wel perfect zijn', zo legt hij uit.

Opfok onafhankelijk toetsen

Brouwer streeft naar een afkalfleeftijd van 23 maanden. Van een van de veehouders ontvangt hij een bonus van 100 euro per dier als een hoogdrachtige vaars bij 23 maanden meer dan 575 kg weegt. 'Dat motiveert natuurlijk, maar ik wil ook gewoon dat mijn klanten tevreden zijn over hun vaarzen, dat ze vlot opstarten, gezond afkalven en veel melk geven.' Om de opfok te toetsen checkt maandelijks Albert Hilbrands, voervertegenwoordiger van ForFarmers, de groepen dieren waarbij hij afwijkende dieren no-

teert. Een rapport van zijn bevindingen gaat naar de veehouders. 'Dat houdt mij bij de les en de boeren weten wat er gebeurt. Ze komen soms ook wel zelf kijken, maar de vertegenwoordiger is de neutrale partij waar we allemaal vertrouwen in hebben', zo vertelt Brouwer.

Brouwer ent de dieren tegen ibr en coccidiose. De kalveren worden onthoofd en eens per maand komt de dierenarts voor controle en adviezen. Een van de melkveeouders zet elke maand 3 tot 4 embryo's in op het jongvee, daar waar een ander gebruikmaakt van een natuurlijk dekkende stier. 'Het kan allemaal, de wens van de melkveeouder is belangrijk', zo stelt Brouwer zich duidelijk klantvriendelijk op.

Op drachtigheid wordt gecontroleerd en de recente honderd procent score bij een drachtcontrole ziet Brouwer als een kroon op zijn werk. 'Daar doe je het wel voor, dat geeft wel een kick. Neem van mij maar aan: jongvee opfokken is ook echt topsport. Alleen dan met minder financiële zorgen.' |

▲
De omgebouwde melkveestal. Links vooraan stond de melkstal en huizen nu de jongste kalveren